

Opiskelun tavoitteet

- Väylä yliopistoon
- Väyläkriteerit yliopistoittain
- Muut opinnot
- Opiskelijan muotokuva

Opiskelun tavoitteet

"Haluan tietää, sopiiko yliopisto-opiskelu minulle. Yritän myös hankkia lisäpisteitä mahdollista opiskelemaan pyrkimistä varten. Toisaalta tämä on itsensä etsimistä ja oman ajan ottoa, rentoutumistakin (kotona 3- ja 1 -vuotiaat lapset, joiden kokopäivätoimisena äitinä olen). Ehkä tulen saamaan myös jotain tukea vanhemmuuteeni, äitinä olemiseen."

"Kehittääkseni itseäni, lisätäkseni tietoa omasta minästäni, parantaakseni itsetuntoani, laajentaakseni maailmankuvaani ja hyödyntääkseni saamaani tietoa työssäni."

Tyypillisiä opiskelun tavoitteita avoimessa yliopistossa ovat ammattitaidon parantaminen, itsensä kehittäminen ja yleissivistyksen kohottaminen. Muita motiiveja ovat valintakokeeseen valmistautuminen, mahdollinen ammatinvaihto, harrastus tai tutkinnon täydentäminen. Avoimien yliopistojen tarjoama mahdollisuus tutustua yliopisto-opintoihin, testata opiskelutaitojasi ja -motiivejasi. Voit käyttää esimerkiksi välivuoden hyödyllisesti juuri niiden opintojen parissa, joihin mahdollisesti haluat suuntautua myöhemmässä vaiheessa. Avoimessa yliopistossa suoritettavat opinnot voit sisällyttää osaksi yliopistotutkintoa, mikäli saat myöhemmin oikeuden tutkinnon suorittamiseen.

Väylä yliopistoon

Avoimien yliopistojen väylällä tarkoitetaan siirtymistä yliopiston tai korkeakoulun tutkinto-opiskelijaksi avoimien yliopistojen opintojen perusteella. Perinteisesti yliopistoon pääsyyn on vaadittu ylioppilastodistus ja/tai menestymistä pääsykokeessa. Nykyään opiskelijalla on mahdollisuus hakeutua yliopiston tutkinto-opiskelijaksi myös avoimien yliopistojen opintojen perusteella.

Yleiset edellytykset ja kriteerit

Tutkinnon suoritusoikeus voidaan myöntää opiskelijalle avoimessa yliopistossa suoritettujen opintojen perusteella. Siirtyminen tutkinto-opiskelijaksi ei ole kuitenkaan automaattista, vaan opiskelijat valitaan tutkinto-opiskelijaksi esimerkiksi avoimien yliopistojen arvosanojen tai valintakokeen perusteella. Yliopistot ja ainelaitokset/oppiaineet määrittävät väylän valintakriteerit.

Siirtyminen tutkinto-opiskelijaksi ei ole kuitenkaan automaattista, vaan opiskelijat valitaan tiedekuntaan esimerkiksi valintakokeen tai avoimien yliopistojen arvosanojen perusteella. Oleellista on, että opiskelijat osoittavat, että heillä on valmiudet suoriutua oppiaineen syventävistä opinnoista. Yliopistoittain ja oppiaineittain määritellään myös avoimien väylän kiintiöt eli kuinka monta opiskelijaa voidaan enintään ottaa sisään. Lopullinen opiskelijavalinta tehdään aina yliopistojen tai korkeakoulujen tiedekunnissa.

Yleisiin kriteereihin ja edellytyksiin on olemassa useita poikkeuksia. Kaikissa oppiaineissa ei ole väylämahdollisuutta lainkaan. Muutamissa oppiaineissa on ollut väylämahdollisuus perusopinnot suorittaneille, joissakin oppiaineissa on ehdoton opintopiste- tai opintoviikkoraja väyläopinnoille ja joissakin on taas tarkoin määritelty ne yksittäiset opintojaksot, jotka tulee olla suoritettuina, ennen kuin haku on mahdollista. Avoimien väylästä kiinnostuneiden kannattaa hyvissä ajoin selvittää oman oppiaineen valintakriteerit ja -menettelyt, jotta pystyy huolella laatimaan oman opintosuunnitelmansa. Tarkempia tietoja yliopistokohtaisista määräyksistä ja hakuajoista saa yliopistojen valintaoppaista, www-sivuilta ja avointen yliopistojen opintoneuvojilta.

Avoimien väylän vaihtoehdosta huolimatta edelleen yleisin keino tulla hyväksytyksi yliopistoon on osallistua normaalisti pääsykokeisiin. Avoimien yliopistojen opinnot toimivat tällöin valmentautumisena

akateemisiin opintoihin ja kun on päässyt yliopistoon, avoimessa suoritettut opinnot voi hyväksyttää tiedekunnassa osaksi tutkintoa.

Väyläkriteerit yliopistoittain

Väyläkriteerit vaihtelevat jokaisessa yliopistossa. Alla suorat linkit kunkin avoimen yliopiston väyläkriteereihin.

- Helsingin kauppakorkeakoulu
<http://www.hse.fi/FI/education/open/vayla/>
- Helsingin yliopisto
<http://www.avoin.helsinki.fi/opas/vayla.htm>
- Joensuun yliopisto
<http://tkk.joensuu.fi/avoin/vayla/vaylakriteerit/index.php>
- Jyväskylän yliopisto
<http://www.avoin.jyu.fi/vayla/>
- Kuopion yliopisto
<http://www.uku.fi/avoin/vayla.html>
- Lapin yliopisto
<http://www.ulapland.fi/?depid=9903>
- Lappeenrannan teknillinen yliopisto
http://developmentcentre.lut.fi/avoin.asp?show=vaylat_yliopistoon
- Oulun yliopisto
<http://www.kotu oulu.fi/avoin/opas/tutkinto.htm>
- Sibelius-Akatemia
- ei väylää
- Svenska handelshögskolan
<http://www.hanken.fi/hanken/sve/page1515.php>
- Taideteollinen korkeakoulu
- ei väylää
- Tampereen teknillinen yliopisto
<http://www.tut.fi/public/index.cfm?MainSel=2&Sel=91&Show=91&Siteid=0>
- Tampereen yliopisto
http://www.uta.fi/tyt/avoin/yo_opisk.html
- Teatterikorkeakoulu
- ei väylää
- Teknillinen korkeakoulu
<http://www.avoin.hut.fi/vaylatieto/index.html>
- Turun kauppakorkeakoulu
<http://www.tukkk.fi/avoin/Vaylatiedote.htm>
- Turun yliopisto
<http://www.tkk.utu.fi/avoin/opasopiskeluun/vayla/>
- Vaasan yliopisto
<http://www.uwasa.fi/avoin/opiskelu/tavoitteenatutkinto/avoimenvayla/>
- Åbo Akademi
<http://www.abo.fi/fc/opu/studerande/leden.htm>

Tarkempia tietoja väyläasioista saat avoimien yliopistojen opintoneuvojilta.

Muut opinnot

Muita koulutusvaihtoehtoja on tarjolla lukuisissa oppilaitoksissa. Kattavan kuvan koulutustarjonnasta saa tutustumalla Opintoluotsi-verkkopalveluun (<http://opintoluotsi.fi>) tai Opetushallituksen oppaisiin (<http://www.oph.fi/page.asp?path=1,441,3370,5167>) tai kyselemällä työvoimatoimistojen tietopalveluista.

Jatkosuunnitelmia voi pohtia myös avointen yliopistojen opintoneuvojen kanssa esimerkiksi seuraavista asioista:

- HOPS opiskelu- ja työuran jäsentäjänä
- muut kuin yliopistolliset opiskeluvaihtoehdot
- avoimien yliopistojen opintojen korvaavuudet muissa oppilaitoksissa
- ammatillinen täydennyskoulutus, työvoimakoulutus.

Opiskelijan muotokuva

Millainen on tyypillinen avoimen yliopiston opiskelija? Vuosina 2003 ja 2004 julkaistiin kaksi muotokuvatutkimusta, jotka piirtävät nykykuvaa maamme avointen yliopistojen opiskelijoista. Rinteen ym. tutkimus hahmottelee yleismuotokuvaa avoimen opiskelijasta sekä tilastollisen että laadullisen aineiston valossa, Mannisenmäki & Mannisen tutkimus keskittyy verkko-opiskelijan muotokuvaan.

Yleismuotokuva tilastoaineiston pohjalta

Tutkimusta varten kaikista Suomen avoimen yliopiston opiskelijoista kerättiin laaja tilastoaineisto, jonka avulla laadittiin neljä erilaista opiskelijaryhmää. Suurimmaksi ryhmäksi osoittautui nuoret kouluttautujat, tähän ryhmään kuuluu noin 40 % opiskelijoista. Perinteisiä opiskelijoita on joka neljäs opiskelija, hyväosaisia joka viides.

<p>Suurkuluttajat</p> <ul style="list-style-type: none"> • naisia • melko nuoria (keski-ikä 27 vuotta) • työväenluokkainen tausta • opiskelijoita, myös työttömiä, ei lapsia • opiskelevat avoimessa yliopistossa paljon ja ripeästi • oppialat: kasvatustieteet, psykologia, humanistiset tieteet, luonnontieteet 		<p>Perinteiset opiskelijat</p> <ul style="list-style-type: none"> • naisia • aikuisia (yli 40-vuotiaita) • perheellisiä (2-3 lasta), työelämässä • matala sosioekonominen lähtöasema • kaupunkien ulkopuolelta • ei-ylioppilaita • tutkinto palvelualalta • keskituloisia • alempia toimihenkilöitä • oppialat: yhteiskuntatieteet, terveystieteet, teologia, maatalous-metsätiede ja tekniikka
<p>Nuoret kouluttautujat</p> <ul style="list-style-type: none"> • naisia, miehiä • nuoria (keski-ikä 23 vuotta) • tuoreita ylioppilaita • korkea sosioekonominen lähtöasema • kaupunkilaisia • oppialat: kasvatustieteet, psykologia, humanistiset tieteet, kauppatieteet ja lääketieteet • päätyvät usein tutkinto-opiskelijoiksi muutaman vuoden sisällä avoimen opinnoista 		<p>Hyväosaiset</p> <ul style="list-style-type: none"> • naisia, miehiä • aikuisia (keski-ikä 35 vuotta) • matala sosioekonominen lähtöasema • ei lapsia tai 1 • kaupunkilaisia • korkea koulutus • toimihenkilöasemassa, suurituloisia • oppialat: tekniikka, terveystieteet, oikeustiede, lääketiede, yhteiskuntatieteet ja kauppatieteet • verkko-opiskelijoita

Yleismuotokuva koulutuselämäkerta-aineiston pohjalta

Laadullisen tutkimusosion tavoitteena oli syventää tilastollisen analyysin tuloksia ja tuoda opiskelijoiden omat ajatukset kuuluviin. Opiskelijat pohtivat ohjeistetuissa kirjoitelmissa muun muassa omaa koulutusrasaansa, kouluttautumiseensa vaikuttaneita tekijöitä ja tulevaisuudensuunnitelmiaan. Aineistoanalyysi johti neljän eriytyneen opiskelijaprofiilin muotoutumiseen.

Tutkintotavoitteiset <ul style="list-style-type: none"> • nuoria alle 25-vuotiaita naisia • pohjakoulutuksena lukio • tulevaisuuden ammatti selkeä • preppausta yliopistoon • sivuaineopintoja 		Urasuuntautuneet <ul style="list-style-type: none"> • 35-vuotiaita miehiä ja naisia • ei lapsia • korkea koulutus, hyvä työmarkkina-asema • arvostuksen etsintä • ammatillinen kehittyminen • koulutus investointina tulevaisuuteen • tavoitteena kehityksen rattailla pysyminen
Muutoshakuiset <ul style="list-style-type: none"> • alle 25-vuotiaita tai yli 40-vuotiaita • kolmannes työttömänä • tyytymättömyys nykyiseen elämäntilanteeseen <ul style="list-style-type: none"> ○ työelämäänsä tyytymättömiä elämäntilanteestaan toipuvia ○ haaveidensa toteuttajia ○ koulutusuran etsijöitä • opiskelu ratkaisuna ongelmiin 		Elämäntapaopiskelijat <ul style="list-style-type: none"> • 40-vuotiaita naisia • koulutustaustat kaksijakoiset • mukana työelämässä • aiempia opintoja avoimessa yliopistossa • opiskelu harrastuksena

Verkko-opiskelijan muotokuva

Perinteisen ja verkko-opiskelijan opiskelijarakennetta vertaillaessa suurimmat erot ovat ikärakenteessa, pohjakoulutuksessa ja työelämässä olemisessä. Tyypillinen verkko-opiskelija on hyvin koulutettu, työssäkäyvä tai kotona lapsiaan hoitava 30-49 -vuotias kaupungissa asuva nainen.

Verkko-opiskelijat korostavat perinteisiä opiskelijoita enemmän yleissivistyksellisiä ja opinnollisia tavoitteita opiskelussaan, ammatilliset ja välineelliset motiivit jäävät taka-alalle. Yleisimpiä syitä verkkokurssille osallistumiselle oli aika- ja paikkajousto, nykyisessä elämäntilanteessa verkossa opiskelu koettiin ainoaksi mahdollisuudeksi. Paikkajouston suhteen erikoista on kuitenkin se, että suurin osa verkko-opiskelijoista asuu kaupungeissa (70%) tai taajamassa (23 %), syrjäseutujen ihmisiä verkot eivät vielä tavoita.

Verkko-opiskelijoiden osuus kaikista avoimen yliopiston opiskelijoista on noin 6 %. Opiskelu verkon kautta lisääntyy kuitenkin koko ajan kurssitarjonnan laajentuessa ja opiskelijoiden saadessa hyviä kokemuksia verkko-opiskelusta. Kyselyyn vastanneistakin 82 % ilmoitti osallistuvansa joko varmasti tai luultavasti uudelleen verkkokurssille, vain 2 % vastaajista oli ehdottomasti viimeistä kertaa verkko-opiskelijana.

Mistä tähän on tultu ja minne olemme menossa?

Avointa yliopisto-opetusta on järjestetty Suomessa 70-luvulta lähtien. Alusta lähtien opiskelijat ovat olleet pääsääntöisesti naisia, naisten osuus on ollut 70-90 %. Iältään opiskelijat ovat olleet nuorehkoja, alle 40-vuotiaita. Alle 25-vuotiaita opiskelijoita avoimessa yliopistossa on aina ollut aina huomattavan paljon, vaikka vuoteen 1993 asti oli suosituksena 25 vuoden ikäraja.

Entä tulevaisuus? Mitkä ovat avoimen yliopiston haasteet tällä vuosikymmenellä? Avoimen yliopiston alkuaajoista lähtien tavoitteena on ollut koulutuksellisen tasa-arvon edistäminen, mutta näiden kahden tutkimuksen valossa tavoitteen toteutumiseen on vielä haasteita. Väestön ja yliopisto-opiskelijoiden ikääntyessä avoimen opiskelijat nuortuvat koko ajan. Yli 60-vuotiaat avoimen opiskelijat ovat tilastoharvinaisuuksia. Sukupuolen osalta naisennemistö on vain vahvistanut otettaan, vaikka monia erilaisia yrityksiä miesten saamiseksi opiskelun piiriin on tehty. Alueellisestikaan avoin yliopisto ei ole pystynyt houkuttelemaan tasa-arvoisesti väestöä opiskeluun, vaikka alueellinen tarjonta on lisääntynyt monimuoto- ja verkko-opetuksen myötä. Tulevaisuudessa avoimen yliopiston on tarjottava yhä monipuolisempia opiskelumahdollisuuksia niin opetustarjonnan kuin opiskelutapojen suhteen, jotta se pystyisi paremmin edistämään yliopistollisten opintojen saatavuutta ja toteuttamaan koulutuksellista ja alueellista tasa-arvoa.

Lisätietoja ja lähteet:

Rinne, R., Jauhiainen, A., Tuomisto, H., Alho-Malmelin, M., Halttunen, N. & Lehtonen, K. 2003. Avoimen yliopiston opiskelija - kokovartalokuvasta eriytyneisiin muotokuvaan. Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan julkaisuja A:200.

Mannisenmäki, E. & Manninen, J. 2004. Verkko-opiskelijan muotokuva. Tutkimus opetuksesta, opiskelusta ja opiskelijoista verkossa. Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenian raportteja ja selvityksiä 44.